

Natuurhistorisch Maandblad

Orgaan van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg

REDACTIE: R. Geurts, Echt. Dr. W. Minis-van de Geyn, Maastricht, C. Willemse, Eygelshoven. **Hoofdredacteur:** Dr. E. M. Kruytzer, Bosquetplein 7, Maastricht.

Voorzitter van het Natuurhistorisch Genootschap: Dr. E. M. Kruytzer, Maastricht. **Secretaris:** Dr. P. J. van Nieuwenhoven, Trianonstraat 13, Maastricht. **Penningmeester:** P. Wassenberg, Hertogsingel 87 A, giro 125366 t.n.v. Natuurhistorisch Genootschap, Maastricht.

ADMINISTRATIE: Adreswijzigingen, opgave van nieuwe leden, bestellingen van Maandbladen te zenden aan het Natuurhistorisch Museum, Bosquetplein 7, Maastricht. Tel. K 4400—4174.

Lidmaatschap f 5.00 per jaar. Het **Maandblad** wordt aan alle leden gratis toegezonden. Prijs voor niet-leden f 7.50 per jaar. Afzonderlijke nummers voor niet-leden f 1.50, voor leden f 1.00. Auteursrechten voorbehouden.

INHOUD: Aankondiging van de maandvergaderingen, blz. 77. — De natuur in, blz. 77. — Uit eigen kring, blz. 77. — Verslagen van de maandvergaderingen, blz. 79. — Nieuws uit Venlo en omgeving, blz. 82. — **Dr. P. Speiser** en **Dr. H. Schmitz S.J.:** Verzeichnis der Phoriden von Ost- und Westpreussen (Phoridae, Diptera) II, blz. 82. — **Dr. C. O. van Regteren Altena:** De landslakken van de Sint-Pietersberg (with an English summary), blz. 86. — **Dr. J. Hofker:** Foraminifera from the Cretaceous of Southern Limburg, Netherlands, XXXV en XXXVI, blz. 98. — Boekbespreking, blz. 103.

AANKONDIGING VAN DE MAANDVERGADERINGEN.

- Te Maastricht op woensdag 3 sept. 1958*
om 19 uur in het museum.
Te Heerlen op woensdag 10 sept 1958,
om 19 uur in de R.K.H.B.S.
Te Maastricht op woensdag 1 okt. 1958,
om 19 uur in het museum.
Te Heerlen op woensdag 8 okt. 1958,
om 19 uur in de R.K.H.B.S.

DE NATUUR IN.

Zondag 7 september excursie naar **Bokrijk** (B). Onze touringcar vertrekt uit Heerlen van het stadhuis (Hema) om 9 uur. Deze bus is in Maastricht op het stationsplein om 9.30 uur, op het Emmaplein om 9.35 uur. De terugreis wordt om ongeveer 19 uur begonnen.

Zij, die wensen mee te gaan, ook degenen, die zich reeds hebben opgegeven, worden verzocht zich zo spoedig mogelijk op te geven aan de secretaris (museum, tel. 4174). Voor Heerlen — max. 23 personen — bij de heer v. d. Kruk (Oude Lindestraat 52, tel. 4155). De bus heeft 48 plaatsen. Bij overtekening geen introducés mee. Kosten f 3,— (incl.).

Zaterdag 27 september naar de Vijlenerbossen onder leiding van de heer Pelt. Vertrek uit Maastricht met L.T.M.-bus station om 14.27

uur en uit Heerlen station om 14.05 uur. Retour Mamelis.

Zaterdag 11 oktober paddestoelen-excursie naar Strijthagen o.l.v. de heer M. Mommers. Vertrek Maastricht 14.13 uur (retour Heerlen). Vertrek L.T.M. bus 3 station Heerlen om 14.50 uur naar Terwinselen (enkele reis). Dan wandelen via Botanische tuin naar Strijthagen. Terug van Hopel om 18.05 uur naar Heerlen.

Zondag 19 oktober paddestoelen-excursie naar de Heelderpeel met de Vrienden der Natuur uit Venlo, onder leiding van de heer en Mevrouw Bels-Koning en de heer C. Ph. Verschueren. Samenkomst station Roermond om 10.30 uur. Dan met een extra bus. Kosten f 1,—. Opgaven voor de bus tot 1 okt. aan de secretaris (museum, tel. 4174). Terug 16.30 uur te Roermond. Onderzocht zal worden de myco-flora van het Sphagnetum, de venranden, het naaldbos, jong gemengd bos en de wegranden. Men zorg voor waterdicht schoeisel en boterhammen. Omstreeks 3 uur zullen alle gevonden paddestoelen worden bekeken door Dr. A. F. M. Reynders, oud-voorzitter van de Ned. Mycolog. Ver.

UIT EIGEN KRING

Dr. H. SCHMITZ 80 JAAR

Het is de redactie niet ontgaan, dat onze oud-hoofdredacteur, dr. H. Schmitz S.J., op 12 aug. j.l. tachtig jaar is geworden. Toen het „Maandblad”, uitgegeven door het Natuurhisto-

risch Genootschap in Limburg, in 1924 werd omgedoopt in het „Natuurhistorisch Maandblad”, dat en het oude maandblad en het Jaarboek van ons Genootschap moest vervangen, werd pater Schmitz belast met de hoofdredactie. Dit was geen gemakkelijke opdracht, want de nieuwe hoofdredacteur moest het maandblad uitbouwen tot een wetenschappelijk tijdschrift. Al mag niet ontkend worden, dat het oude maandblad vele wetenschappelijke gegevens bevatte, de eigenlijke wetenschappelijke artikelen verschenen in het Jaarboek. Thans zou het maandblad ook de taak van het jaarboek overnemen.

Pater Schmitz heeft gedurende de acht jaren van het hoofdredacteurschap zijn taak op voortreffelijke wijze vervuld. Het maandblad is onder zijn leiding geworden een wetenschappelijk tijdschrift, dat alle werelddelen in ruil bereikt.

Met onze hartelijke gelukwensen op de 80ste verjaardag zeggen wij pater Schmitz oprecht dank voor zijn baanbrekend werk. Wij hopen, dat deze stille werker in het Aloisiuskolleg te Bad Godesberg nog vele jaren onze medewerker moge blijven. Ten bewijze, dat wij zijn medewerking waarderen, plaatsen wij in dit maandblad het tweede artikel van zijn studie: „Verzeichnis der Phoridem van Ost- und Westpreußen”.

De Nederlandsche Entomologische Vereeniging heeft op 20 april j.l. dr. Schmitz benoemd tot Erelid als blijk van haar grote waardering voor zijn wetenschappelijke onderzoekingen op entomologisch gebied.

P. A. HENS 70 JAAR

Er is nog een zeer verdienstelijk lid, wiens verjaardag — de 70ste op 27 augustus — wij niet zonder meer mogen laten voorbijgaan. Het is de schrijver van de „Avifauna der Nederlandsche provincie Limburg”, de heer P. A. H e n s. Dit werk heeft de bijzondere aandacht getrokken van de ornithologen en van allen, die belangstellen in onze vogels. Hierin zijn zeer vele en voor de wetenschap belangrijke gegevens verwerkt. Alleen de schrijver weet, wat voor tijd en moeite het gekost heeft deze gegevens te verzamelen en kritisch te beoordelen. Het is geworden een werk, waar men op aan kan.

De redactie wenst de zeventigjarige van harte geluk en wenst hem een goede gezondheid om het werk te voltooien. Wij mogen nu wel reeds verklappen, dat de heer Hens bezig is

met de 4e aanvulling, die binnen afzienbare tijd in de Publicaties van het Genootschap zal verschijnen.

DR. L. D. BRONGERSMA.

Dr. L. D. Brongersma, onderdirecteur van het Rijksmuseum van Natuurlijke Historie te Leiden, is enige maanden geleden benoemd tot directeur van dit museum als opvolger van Prof. dr. H. Boschma. Wij wensen hem van harte geluk met deze eervolle benoeming.

De heer Brongersma is geen onbekende in onze kring, daar hij de leiding heeft gehad van het faunistisch-floristisch onderzoek van de St. Pietersberg, dat heeft plaats gevonden in de jaren 1949-1952 onder auspiciën van de Commissie inzake Wetenschappelijk Onderzoek van de St. Pietersberg. Deze commissie zal in de loop van dit jaar worden ontbonden, maar de faunistisch-floristische werkgroep zal haar arbeid niet staken. Als resultaat van haar onderzoekingen zijn reeds in het Natuurhistorisch Maandblad verschenen 37 artikelen onder de titel: „Mededelingen van de Commissie inzake Wetenschappelijk Onderzoek van de Sint-Pietersberg”. Het laatste artikel is een „Verslag over het faunistisch en floristisch onderzoek” van de hand van Dr. Brongersma.

Deze artikelen zullen worden voortgezet, nu echter onder de titel: „Wetenschappelijk onderzoek van de Sint-Pietersberg”, waarvan als no.

Snapshot van het XVth International Congress of Zoology London, 16-23 July 1958).

v.l.n.r.: L. D. Brongersma, D. A. Hooijer, Mevr. M. Brongersma-Sanders, E. M. Kruytzer.

38 het eerste artikel in dit maandblad is gepubliceerd.

Wanneer alle materiaal is verwerkt, kan pas worden overgegaan tot een wetenschappelijke samenvatting van het geheel en kan een vergelijking worden gemaakt met de aangrenzende gebieden van binnen- en buitenland. Reeds is de Oostkant van de Maas, soms ook geheel Zuid-Limburg, in meerdere artikelen verwerkt geworden, doch de algemene afwerking moet tot een later tijdstip worden verschoven.

De redactie van het Natuurhistorisch Maandblad is de directie van de E.N.C.I. zeer erkentelijk voor de belangrijke steun, die zij bij de publicatie van de artikelen van haar mocht ontvangen.

E. M. J. JASPERS.

Aan de Rijksuniversiteit te Leiden slaagde op 13 mei de heer Jaspers *cum laude* voor het doctoraal examen biologie (hoofdrichting biochemie, nevenrichting plantkunde en bijvak dier-systematiek).

L. L. MERTENS.

De heer Mertens, oud-hoofd der school van Nunhem, thans wonende te Roggel, is begiftigd met het erekruis „Pro Ecclesia et Pontifice”, als erkenning van zijn werk als opvoeder en het vele, dat hij gedaan heeft voor de verschillende organisaties. Wij willen hier speciaal noemen zijn werk op het gebied van heemkunde en natuurbescherming. Het Genootschap heeft nog prettige herinneringen aan de excursie, die hij op Pinkstermaandag 1938 geleid heeft door het Leudal. Onze hartelijke gelukwensen met deze welverdiende onderscheiding.

VERSLAGEN VAN DE MAANDVERGADERINGEN te Maastricht op woensdag 2 juli 1958.

De voorzitter, Dr. Kruytzer, herdenkt bij de opening met enkele woorden de pas overleden bisschop van Roermond, Mgr. Dr. J. M. J. A. Hanssen. Wanneer Limburg rouwt, dan rouwt het in al zijn geledingen. Ook het Natuurhistorisch Genootschap deelt in het grote leed, dat over Limburg gekomen is door de dood van zijn bisschop. Het is hier niet de plaats de verdiensten te schetsen van de overledene als bisschop

van Roermond en voordien als emigratiebisschop, doch wel wil de voorzitter er op wijzen dat de bisschop een grote, zelfs zeer grote belangstelling had voor het werk van het genootschap. Ook had hij uitdrukkelijk beloofd een bezoek te zullen brengen aan het Natuurhistorisch Museum te Maastricht. Het heeft niet zo mogen zijn. De bisschop, die zovele en lange reizen heeft ondernomen, heeft thans de eeuwige reis aanvaard. Hij ruste in vrede.

Na een ogenblik van stilte wordt ook de heer van Blommestein herdacht, door wiens dood het genootschap een van zijn actieve leden heeft verloren, die vooral op de excursies steeds in de weer was om anderen van zijn kennis en enthousiasme te laten profiteren. Ook hij ruste in vrede.

Dan eindelijk heet de voorzitter de aanwezigen welkom en zegt dat het voor hem niet alleen een eer, maar ook een grote vreugde is, in het vervolg de maandvergaderingen te mogen leiden. Het karakteristieke van deze vergaderingen is haar ongedwongenheid. Iedereen spreekt hier vrij uit. Het gezegde behoeft niet altijd in het vlak van de wetenschap te liggen. Die goede geest heeft de eerste voorzitter, Rector Cremers, erin gebracht, en mijn voorganger, dokter Willemse, heeft die geest op de hem eigene wijze zo prettig weten te bewaren. Daarvoor zeg ik hem hier hartelijk dank. Wij vertrouwen op U, dames en heren, dat gij zult blijven medewerken, onze vergaderingen te maken tot prettige en vruchtbare bijeenkomsten. In het bijzonder wordt Pater Schmitz welkom geheten, die vroeger een der trouwste bezoekers van onze vergaderingen was, maar nu slechts een „toevallige gast”, die echter des te meer welkom is door zijn zeldzaam verschijnen.

De voorzitter herinnert aan het feit, dat het op 1 juli 100 jaar geleden was, dat de botanicus Hooker en de geoloog Lyell aan de leden van de Linnean Society in Londen de Darwin-Wallace papers overhandigden, behelzende een korte samenvatting van de theoriën van Wallace en Darwin over het ontstaan van de soorten. Deze theoriën waren onafhankelijk van elkaar ontwikkeld in het brein van Wallace en Darwin en in hoofdzaak hetzelfde. Merkwaardigerwijze maakte de voorlezing van dit aangeboden geschrift niet de minste indruk op de leden van het genootschap, terwijl toch het verschijnen van „The Origin of Species” een jaar later een